

Soek jy 'n fantastiese tutor?

www.teachme2.com/matriek





basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

VERBRUIKERSTUDIES

2023

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 200

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 19 bladsye.

AFDELING A: KORTVRAE**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	D✓	Onthou, maklik (Verken, p.163 ; Suksesvol, p.181)	(1)
	1.1.2	C✓	Onthou, maklik (Verbruikersaangeleentheid)	(1)
	1.1.3	B✓	Onthou, maklik (Verken, p.157; Suksesvol, p.173)	(1)
	1.1.4	C✓	Onthou, maklik (Verken, p.166 ; Suksesvol, p.184)	(1)
	1.1.5	B✓	Onthou, maklik (Verken, p.161-162; Suksesvol, p.178)	(1)
	1.1.6	D✓	Onthou, maklik (Verken, p.94; Suksesvol, p.111)	(1)
	1.1.7	B✓	Onthou, maklik (Verken, p.94; Suksesvol, p.114)	(1)
	1.1.8	B✓	Onthou, maklik (Verken, p.77; Suksesvol, p.91)	(1)
	1.1.9	D✓	Onthou, maklik (Verken, p.77; Suksesvol, p.91)	(1)
	1.1.10	C✓	Onthou, maklik (Verken, p.103; Suksesvol, p.123)	(1)
	1.1.11	D✓	Verstaan, maklik (Graad 11; Verken, p.49; Suksesvol, p.51)	(1)
	1.1.12	A ✓	Verstaan, maklik (Graad 11)	(1)
	1.1.13	C✓	Onthou, maklik (Verken, p.148; Suksesvol, p.162)	(1)
	1.1.14	D✓	Toepassing, matig (Verken, p.148-149; Suksesvol, p.162)	(1)
	1.1.15	A✓	Onthou, maklik (Verken, p.117-118; Suksesvol, p.137)	(1)
	1.1.16	C✓	Onthou, maklik (Verken, p.16; Suksesvol, p.22)	(1)
	1.1.17	D✓	Verstaan, maklik (Verken, p.32; Suksesvol, p.31)	(1)
	1.1.18	C✓	Onthou, maklik (Verken, p.25; Suksesvol, p.26)	(1)
	1.1.19	B✓	Onthou, maklik (Verken, p.35; Suksesvol, p.35)	(1)
	1.1.20	C✓	Verstaan, maklik (Verken, p.13; Suksesvol, p.19-20)	(1)

1.2	1.2.1	Winsopslag✓		(1)
	1.2.2	Beste verkope scenario✓		(1)
	1.2.3	Kontantvloeiprojeksie✓		(1)
	1.2.4	Aanvangskoste/ kapitaal✓		(1)
<i>Onthou, maklik (Verken, p.35-40; Suksesvol, p.35-42)</i>				
1.3	1.3.1	C✓		
	1.3.2	D✓		
	1.3.3	A✓		(3)
<i>Verstaan, maklik (Verken, p.48-49; Suksesvol, p.49-51)</i>				
1.4	1.4.1	E✓		
	1.4.2	A✓		
	1.4.3	H✓		
	1.4.4	C✓		
	1.4.5	G✓		(5)
<i>Verstaan, matig (Verken, p.117, 122, 126-128; Suksesvol, p.137, 140, 144-146)</i>				
1.5	A✓			
	D✓			
	E✓			
	H✓		(Enige 4)	(4)
<i>Verstaan, matig (Verken, p.97-98; Suksesvol, p.118-119)</i>				
1.6	B ✓			
	D ✓			
	E ✓			
	G ✓		(Enige 4)	(4)
<i>Toepassing, matig (Verken, 163-164; Suksesvol, p.180)</i>				

TOTAAL AFDELING A: 40

AFDELING B: LANGVRAE**VRAAG 2: DIE VERBRUIKER****2.1 Noem VIER nadele van die gebruik van gas in 'n huis.**

- Dit kan vining ontplof indien dit naby hitte of vuur geplaas word.✓¹
- Gaslekkasie kan 'n uiters gevaarlike gasontploffing veroorsaak/hoogs vlambaar.✓²
- Blootstelling aan 'n opbou van gas kan tot siekte ly omdat suurstof ontnem word.✓³
- Dit is 'n nie-hernubare energiebron.✓⁴
- Dit mag nie vir almal bekostigbaar wees nie/ mag duur wees.✓⁵
- Hoë aanvanklike belegging.✓⁶
- 'n Gassilinder is swaar om te dra.✓⁷
- Daar is geen waarskuwing dat die gas leeg loop.✓⁸

(Enige 4)

(4)

*Onthou, matig (Verken, p.176; Suksesvol, p.195)***2.2 Gee VIER voorbeelde van onbillike sakepraktyke.***'n Onbillike sakepraktyk sluit in:*

- Bedrog/ onwettig✓¹
- Wanvoorstelling✓²
- Onderdrukkende✓³ onredelike optrede teen verbruikers.✓⁴
- Valse beloftes of misleidende stellings wat vereis dat 'n verbruiker afstand doen van enige regte.✓⁵
- Eensydige sakepraktyke wat nadelig vir verbruikers is.✓⁶
- Voorwaardes wat ongelyk en nadelig vir die verbruiker is.✓⁷
- Onredelike/ onregverdige terme en voorwaardes in 'n kontrak wat nie duidelik aan die verbruiker gemaak word voordat die kontrak/ooreenkoms gesluit word nie.✓⁸
- Aanbieding van goedere en dienste teen pryse wat onregverdig/ onredelik/ onbillik is.✓⁹
- Aanbieding van goedere en dienste met voorwaardes wat onregverdig/ onredelik/ onbillik is.✓¹⁰
- Bemaking van goedere met valse beloftes/ misleidende stellings wat onredelik vir die verbruiker is.✓¹¹
- 'n Verbruiker te vereis om afstand te doen van enige regte/ om verpligtinge te aanvaar/ afstand te doen van enige aanspreeklikheid van die verskaffer.✓¹²
- Alle sakepraktyke wat nie aan die voorsiening van die Nasionale Kredietwet gehoor gee nie✓¹³ mag as onbillik beskou word.

(Enige 4)

(4)

*Onthou, matig (Verken, p.157; Suksesvol, p.174)***NOTE:** Onregverdige arbeidspraktyke moet geen punte toeken geken word nie.

2.3 Noem DRIE maniere waarop verbruikers elektrisiteit kan bespaar wanneer 'n wasmasjien gebruik word.

- Was volle wasladings^{✓1} wasgoed.
- Gebruik koue water^{✓2} in plaas van warm water om wasgoed te was.
- Kies die kortste wasprogram.^{✓3} Vermyn onnodige programme/ siklusse/ voorwassiklusse/ spinprogramme^{✓4} wanneer 'n wasmasjien gebruik word. (Enige 3) (3)

Onthou, matig (Verken, p.144; Suksesvol, p.158, 193-194)

2.4 Verduidelik hoe pryskennisgewings/lotery swendelskemas werk.

Pryskennisgewingswendelskema

'n Verbruiker ontvang 'n e-pos/ SMS wat sê dat hy/ sy die lotery/ prys gewen het.^{✓1} Die swendelaar gebruik die bankbesonderhede wat die verbruiker gevra word om te voorsien^{✓2} om onwettige toegang tot die slagoffer se bankrekening te kry^{✓3} en geld te steel.^{✓4}

OF

Lotery Swendelskema

'n Verbruiker ontvang 'n e-pos/ SMS wat sê dat hy/ sy die lotery boerpot/ prys gewen het,^{✓5} maar voordat die klaarblyklike prys opgeis kan word, word die verbruiker gevra om 'n som geld^{✓6} in die lotery se fiktiewe bankrekening^{✓7} te deponeer. (Enige 3) (3)

Onthou, maklik (Verken, p.159; Suksesvol, p.177)

2.5 Bespreek hoe water doeltreffend gebruik kan word wanneer jy bad of stort.

- Neem 'n vinnige stort^{✓1} omdat dit minder water as 'n bad gebruik.
- Plaas 'n skottel in die stort wat oortollige water opvang.^{✓2}
- Maak die kraan toe wanneer jy seep aan jou liggaam smeer^{✓3} om water te bespaar.
- Installeer 'n lae-vloei volume/kraanbelugter stortkop^{✓4} omdat dit die vloei/ volume van water verminder.
- Gebruik die minimum hoeveelheid water wat benodig word wanneer 'n bad geneem word/ moenie die bad oorvol maak nie.^{✓5}
- Gebruik die bad/ stort/ gryswater vir ander doeleindes/ herwin water.^{✓6}
- Maak seker dat daar nie druppende krane is nie.^{✓7} (Enige 4) (4)

Verstaan, matig (Verken, p.180-181; Suksesvol, p.199)

2.6

2.6.1 Verduidelik hoe munisipaliteite elektrisiteit aan hulle gemeenskap verskaf.

- Munisipaliteite koop elektrisiteit van ESKOM en verkoop dit aan die gemeenskappe.✓¹
- Deur voorafbetaalde meterstelsel te installeer/ voorafbetaalde elektrisiteit te verkoop.✓²
- Deur elektrisiteit en prysopname/ faktuur/ rekening te voorsien nadat elektrisiteit gebruik was.✓³
- Deur elke maand gratis basiese elektrisiteit te voorsien.✓⁴

(Enige 3) (3)

Verstaan, maklik (Verken, p.183; Suksesvol, p.203)

2.6.2 Noem hoe die verbruikers die elektrisiteit wat aan hulle verskaf word, kan beskerm.

- Rapporteer onmiddellik kabeldiefstal aan die outoriteite.✓¹
- Moenie onwettige koppeling toelaat nie/ rapporteer onwettige koppeling.✓²
- Betaal die elektrisiteitsrekening.✓³
- Moenie elektriese struktuur vandaliseer nie.✓⁴
- Gebruik elektrisiteit oordeelkundig/ spaarsamig.✓⁵

(Enige 3) (3)

Toepassing, matig (Verken, p.185; Suksesvol, p.205)

2.7 Verduidelik die kenmerke van 'n onwettige piramiedeskema.

- Slegs die mense wat eerste aangesluit het verdien geld.✓¹
- Daar is geen produk wat verkoop word/ diens wat gelewer word nie.✓
- Die opbrengste is baie hoog/ meer as 20% bo die repokoers.✓³
- Lede ontvang beloning deur ander/ nuwe/ meer lede te verwerf,✓⁴ maar later is daar nie weer nuwe lede om te werf nie.✓⁵
- Nuwe lede word vereis om geld te betaal✓⁶ wat onder al of sommige van die bestaande lede versprei word.
- Die aanvoerder maak meer geld omdat almal in die skema fooie aan hom/haar betaal.✓⁷
- Mense wat later aansluit kan al hul geld verloor.✓⁸

(Enige 4) (4)

Verstaan, matig (Verken, p.162; Suksesvol, p.178-179)

2.8

2.8.1 Noem en verduidelik die instrument wat gebruik word om inflasie te meet.

Verbruikersprysindeks (VPI)✓¹

(1)

- Dit word gemeet deur dieselfde mandjie van goedere en dienste wat deur huishoudings gebruik word, te gebruik.✓²
- Dit hou tred met die verandering in die koste van die mandjie✓³ oor 'n tydperk (jaar na jaar).✓⁴
- Die gemiddelde veranderinge word as 'n persentasie uitgedruk.✓⁵
- Die persentasie word gebruik (jaar na jaar) om die inflasiekoers te bepaal.✓⁶

(Enige 3) (3)

Toepassing, matig (Verken, p.167; Suksesvol, p.185)

2.8.2 Voorspel die impak wat rentekoersverhogings op die lewensgehalte van Suid-Afrikaners sal hê.**Positief:**

- Verbruikers met spaargeld/ beleggings sal meer rente verdien^{✓1} en sal meer besteebare inkomste hê.^{✓2}
- Verbruikers met vaste rente terugbetalings sal nie geaffekteer word nie aangesien hulle terugbetalings nie sal verhoog nie.^{✓3}

Negatief:

- Huiseienaars mag meer op hul verbandterugbetalings betaal^{✓4} weens die verhoging in rentekoerse.
- Lening terugbetalings sal verhoog^{✓5} wat verbruikers se besteebare inkomste verminder^{✓6} weens 'n verhoging in hulle terugbetalings.
- Terug neem van besittings omdat daar nie daarvoor betaal word nie^{✓7} weens hoë rentekoers.
- Verbruikers met veranderlike rentekoers terugbetalings sal meer betaal^{✓8} omdat rentekoerse verhoog.
- Huishoudings met lae inkomste gaan sukkel omdat hulle minder besteebare inkomste sal hê^{✓9} omdat hulle meer rente sal betaal.
- Mense mag in skuld gedompel word^{✓10} omdat hulle salarisse nie meer genoeg is om hul behoeftes/ terugbetaling te bekostig nie^{✓11} weens die verhoging in rentekoerse. (Enige 8)

Analiserings, moeilik (Verken, p.167; Suksesvol, p.184 -185)

(8)

[40]

VRAAG 3: VOEDSEL EN VOEDING**3.1 Noem VIER maniere waarop 'n persoon wat aan hoë bloeddruk ly, sy/haar soutinname kan verminder.**

- Moenie meer as een teelepel (5 g) sout per dag inneem nie.✓¹
- Beperk/ voorkom die inname van geprosesseerde voedsel/ gerookte vleis/ spek/ biltong/ aartappelskyfies/ souterige neute/ souterige springmielies/ sop poeier/ poeier sous/ ekstrablokkies met versteekte sout/ kitskos.✓²
- Kruie/ speserye kan in plaas van sout gebruik word om voedsel te geur.✓³
- Kyk vir sout/ natrium chloride/ mononatrium glutemaat op die bestanddele lys en vermy/ beperk die inname daarvan.✓⁴
- Gebruik klein hoeveelhede sout wanneer kos gaargemaak word.✓⁵

(Enige 4) (4)

*Onthou, maklik (Verken, p.77-78; Suksesvol, p.87-88)***3.2 Gee dieetkundige riglyne om met die bestuur van anemie te help.**

- Sluit voedsels ryk aan (haem) yster in,✓¹ soos lewer/ rooivleis / vis/ pluimvee/ volgraan grane/ peulgroente/ groen blaargroente✓²
- Eet voedsels met genoeg vitamien B12✓³ soos suiwel produkte/ rooivleis.✓⁴
- Eet voedsel met genoeg foliensuur✓⁵ soos volgraanprodukte/ lewer/ groen blaargroentes✓⁶
- Eet voedsel wat vitamien C✓⁷ sitrus/ suurlemoene/ lemoene/aarbeie✓⁸ bevat om met die absorpsie van yster te help.✓⁹
- Vermy koffie en tee✓¹⁰ met maaltye omdat die tannien inbreuk maak op die absorpsie van yster.✓¹¹
- (Yster) aanvulling mag benodig word in sekere omstandighede gebruik word.✓¹²

(Enige 4) (4)

*Onthou, matig (Verken, p.77; Suksesvol, p.91)***3.3 Gee DRIE voordele van die gebruik van chemiese preserveermiddels in voedsel.**

- Dit verleng die raklewe van voedsel.✓¹
- Dit voorkom/ vertraag voedselbederf/ vergiftiging.✓²
- Voorkom verbruining van droëvrugte/groente.✓³
- Preserveer die gewenste kleur.✓⁴
- Voeg geur by/ verbeter geur.✓⁵

(Enige 3) (3)

Onthou, matig (Verken, p.94; Suksesvol, p.113-114)

3.4 Verduidelik waarom kruie en spesrye bestraal word.

- Hulle sal voedsel besmet^{✓1} indien dit nie bestraal is nie omdat dit 'n hoë bakteriese lading bevat^{✓2}
- Bestraling maak die voedsel veiliger om te eet/ vernietig mikroorganismes/ insekte^{✓3} en dit sal langer hou.^{✓4} (Enige 2) (2)

Verstaan, matig (Verken, p.105; Suksesvol, p.128)

3.5 Verduidelik hoe E.coli aan mense oorgedra kan word.

- Die strande en riviere kon deur riool besmet word^{✓1} weens beskadigde/ verouderde pype/ gebrekkige instandhouding van infrastruktuur.^{✓2}
- Besmette water uit riviere vloei in die see^{✓3} dus kan mense wat in die besmette water swem/ dit drink^{✓4} kon hulle met E.coli besmet word.
- 'n Besmette persoon, wat nie hul hande was nie^{✓5} en 'n onbesmette aanraak, kan die E.coli na die onbesmette persoon oordra.^{✓6}
- Die vis in die besmette water mag besmet wees,^{✓7} dus kan die inname van die vis/ sardyne en varswatervis die E.coli aan onbesmette mense oordra.^{✓8} (Enige 6) (6)

Toepassing, matig (Verken, p. 90; Suksesvol, p. 106)

3.6 3.6.1 Noem die voedselverwante gezondheidstoestand wat in die prent hierbo verteenwoordig word.

Arteriosklerose/ koronêre hartsiektes[✓] (1)

Toepassing, matig (Verken, p.74; Suksesvol, p.83)

3.6.2 Identifiseer stof A wat in die prent hierbo aangedui word.

Plaak/ cholesterol/ wit wasagtige stof/ vetterige neerslag[✓] (1)

Toepassing, matig (Verken, p.74; Suksesvol, p.83)

3.6.3 Beskryf hoe stof A tot koronêre hartsiektes kan bydra.

Plaak/ cholesterol/ wit wasagtige stof vetterige neerslag bou in die slagare op^{✓1} wat veroorsaak dat die slagare vernou^{✓2} verstop/ toe gaan^{✓3} verdik/ verhard.^{✓4} Dit mag hoëbloeddruk/ beroerte^{✓5} of 'n hartaanval^{✓6} veroorsaak. (Enige 4) (4)

Verstaan, maklik (Verken, p.74; Suksesvol, p.83)

3.7 Skryf 'n paragraaf om te bespreek hoe die pizza hierbo NIE sal bydra tot die bestuur van koronêre hartsiekte sal bydra NIE.

Die pizza (koekmeelblom) bevat geen vesel^{✓1} wat cholesterol verlaag.^{✓2} Eiergeel is hoog in vet/ (LDL)/ cholesterol^{✓3} en volroommelk/ botter/ kaas/ bees/ 'Russian' worsie/ spek/ macon is ryk in versadigde vet^{✓4} wat bloed cholesterolvlakke verhoog.^{✓5} Volroommelk/ botter/ kaas/ bees/ 'Russian' worsie/ spek/ macon vorm plaak^{✓6} wat die slagare/ bloedvate sal vernou/ verstop^{✓7} en tot 'n hartaanval mag lei. Die meeste bestanddele is hoog in kJ/energiewaarde,^{✓8} dit mag lei tot oorgewig/ vetsug^{✓9} wat bydra tot koronêre hartsiektes. Die 'Russian' worsie en spek/ macon is hoog in sout^{✓10} en die bloeddruk verhoog/ beroerte.^{✓11} (Enige 8) (8)

Toepassing, matig (Verken, p.74; Suksesvol, p.84-85)

LET WEL: Daar mag slegs een keer 'n punt toegeken word vir vernou die slagare/bloedvate.

3.8 Voedselsekuriteit in Suid-Afrika is deur die onlangse verhoging in brandstofpryse beïnvloed.

Regverdig die stelling hierbo.

- Brandstofverhogings veroorsaak 'n styging in voedsel produksiekostes✓¹ en voedsel vervoerkoste.✓² Dit sal voedsel duurder maak.✓³
- Omdat verbruikers meer vir vervoer betaal,✓⁴ sal hulle minder besteebare inkomste✓⁵ hê om voedsel te koop/ toegang tot voedsel te hê.✓⁶
- Baie verbruikers mag nie in staat wees om genoeg✓⁷ voedsel te bekostig/ koop✓⁸ vir 'n gesonde aktiewe lewe nie.✓⁹ (Enige 7) (7)

Analiserings, moeilik (Werklikheid; Verken, p.106-107; Suksesvol, p.128-129)

[40]

VRAAG 4: KLEDING**4.1 Noem die mode wat 'n styl van 'n vorige era naboots/daarmee ooreenkom of ooreenstem.**

Retrospektiewe mode✓

Onthou, maklik (Verken, p.51; Suksesvol, p.51)

(1)

4.2 Gee DRIE stadia in die modesiklus.

- Begin/ loods/ inleiding✓¹
- Toename/ opgang✓²
- Piek/ hoogtepunt✓³
- Afname✓⁴
- Veroudering/einde✓⁵

(Enige 3)

(3)

*Onthou, maklik (Verken, p.49-50; Suksesvol, p.50)***4.3 Verduidelik die term *nagemaakte produkte*.**Namaaksel/ replika/ vervalsing✓¹ van die oorspronklike produkte.**OF**Onwettige kopie✓² van 'n produk.*Onthou, maklik (Verken, p.64 Suksesvol, p.72)*

(1)

4.4 Die omgewing word in ag geneem wanneer eko-vriendelike kledingstowwe vervaardig word.**Staaf hierdie stelling.**

- Gekweek/ geproduseer in 'n omgewingsvriendelike/ volhoubare manier/ lae koolstofvoetspoor.✓¹
- Hulle vereis/ gebruik minder water✓² in die produksieproses.
- Hulle vereis/ gebruik minder energie✓³ tydens produksie en prosessering.
- Hulle word van hernubare hulpbronne gemaak✓⁴ bv. plante met goeie gewasse opbrengste/ bamboes.✓⁵
- Hulle skep minder afval/ is bioafreekbaar/ minder afval op stortingsterreine.✓⁶
- Hulle word geproduseer van gewasse wat nie plaagdoders/ onkruidodders/ chemikalieë vereis nie/ word organies gekweek.✓⁷
- Natuurlike/ plant gebaseerde/ geen skadelike kleurmiddels word gebruik.✓⁸
- Herwinde/ hergebruikte tekstiele verminder die behoefte om nuwe tekstiele te produseer✓⁹ en beland nie op stortingsterreine nie.✓¹⁰

(Enige 5)

(5)

Verstaan, matig (Verken, p.61 Suksesvol, p.67- 68)

4.5 Noem VYF riglyne om in ag te neem wanneer hemde/bloeses gekies word om vir 'n werk by 'n rekeningkundige firma te dra.

- Kies basiese/ neutrale kleure.✓¹
- Kies hemde/ bloese wat maklik met broeke/ rompe kan meng en pas.✓²
- Kies style wat die tipe liggaam komplimenteer/ goed pas.✓³
- Koop die beste kwaliteit wat jy kan bekostig aangesien dit langer sal hou.✓⁴
- Vermoed dit om items te koop wat nie by baie items in die klerekas pas nie.✓⁵
- Koop items in die piek/ hoogtepunt/ afname stadium in die modesiklus/ op uitverkoop omdat dit meer bekostigbaar is.✓⁶
- Koop hemde/ bloese wat vir meer formele/ professioneel en informele geleenthede gedra kan word.✓⁷
- Koop hemde/ bloese wat veelsydig is en in verskillende seisoene gedra kan word, dus word die bedrag wat op klere bestee word verminder.✓⁸
- Koop klassieke/ basiese items omdat dit vir baie seisoene hou/ tydloos is.✓⁹
- Koop 4 hemde/ bloese, een roomkleurige/ wit, een in 'n effekleur, een met blommetjies/ strepe en een deftige vir spesiale geleenthede.✓¹⁰
- Kies hemde/ bloese wat nie ontblootend is nie.✓¹¹

(Enige 5)

(5)

*Verstaan, maklik (Verken, p.54-59; Suksesvol, p.61-65)***4.6 Bespreek hoe veranderinge in tegnologie sedert die 1990's tot die skep van bekostigbare en gemaklike, noupassende kunsleer broeke in 2023 bygedra het.**

- Nuwe tekstiele/ kledstof word ontwikkel✓¹ met meer elastisiteit/ rek eienskappe.✓² Dit dra by tot die gemak/ vrye beweging✓³ en noupassende✓⁴ eienskappe van die kunsmatige leer van 2023.
- Nano/ biotegnologie voorsien die eienskap van die kontrole van die draer se liggaamstemperatuur,✓⁵ aangesien kunsmatige leer ongemaklike warmte mag produseer,✓⁶ dit laat nie lug deur nie/ kledstof haal nie asem nie.✓⁷
- Gerekenariseerde ontwerpmetodes/ verbeterde naaimasjiene✓⁸ het die vervaardigingsproses versnel/ bespaar tyd✓⁹ en geld.✓¹⁰
- Kunsleer is goedkoper✓¹² as egte leer.

(Enige 5)

(5)

*Analiserig, matig (Verken, p.51; Suksesvol, p.54)***[20]**

VRAAG 5: BEHUISING EN INTERIEUR

5.1 Maak 'n lys van die inligting wat by 'n huurooreenkoms ingesluit moet word.

- Persoonlike besonderhede van beide partye.✓¹
- Die deposito wat vereis word.✓²
- Wanneer die huur/ huurbedrag/ huurpaalement betaalbaar is.✓³
- Periode wanneer die huur begin en eindig se datums/ lengte van die huurooreenkoms.✓⁴
- Reëls van wat in die huis/ woonstel toegelaat word.✓⁵
- Aantal mense wat in die gehuurde eiendom mag woon.✓⁶
- Adres van die eiendom.✓⁷
- Besonderhede van die hernuwing.✓⁸
- Aanduiding van die regte en verantwoordelikhede van die huurder✓⁹ en die verhuurder.✓¹⁰

(Enige 3) (3)

Onthou, maklik (Verken, p.117-118; Suksesvol, p.138)

5.2 5.2.1 Beskryf DRIE maniere waarop die regopstaande vrieskas menslike energie bespaar.

- Die regopstaande vrieskas het 'n outo-ontdooi funksie dus hoef dit nie op 'n natuurlike wyse ontdooi te word nie.✓¹ Dit sal tyd bespaar.✓²
- Vlekvryestaal afwerking/ wit binnekant sal dit maklik maak om skoon te maak.✓³
- Wielletjies sal dit maklik maak om te beweeg/ onder skoon te maak.✓⁴
- Die lig maak dit maklik om op een slag items te sien, geen rede om vir items te soek nie.✓⁵
- Rakke maak dit maklik om items te vind.✓⁶
- Dit is maklik om toegang tot die items te hê, omdat die deur na die kant oop maak.✓⁸

(Enige 3) (3)

Toepassing, matig (Verken, p.136; Suksesvol, p.154 – 155, 159)

5.2.2 Verduidelik waarom bêrekoop 'n geskikte kooptransaksie sal wees vir iemand wat net genoeg kontant het om 'n deposito te betaal.

- Dit kan oor 'n tydperk afbetaal word.✓¹
- Geen rente is betaalbaar nie✓² dus kos dit uiteindelik dieselfde as 'n kontanttransaksie.✓³

(Enige 2) (2)

Verstaan, matig (Verken, p.148; Suksesvol, p.162; Grade 11)

5.3. 5.3.1 Noem en bespreek die tipe huiseienaarskap in bostaande advertensie.

Hierdie is 'n deeltiteleienaarskap.✓¹

Die eienaar word die wettige/ individuele eienaar van 'n gedeelte van die behuisingskompleks✓² en besit aandeel in die onverdeelde perseel waarop dit staan.✓³

(1)

OF

Hierdie is deeltiteleienaarskap.

Die eienaar word die wettige/ individuele eienaar van eenheid/ 'n gedeelte van die gebou✓⁵ en besit 'n aandeel in die gemeenskaplike eiedom/ huisbakke/ gange/ trappe/ tuinareas en die swembad.✓⁶

(Enige 2)

(2)

Onthou, matig (Verken, p.122; Suksesvol, p.140)

5.3.2 Identifiseer in die advertensie hierbo DRIE dienste wat deur heffings betaal word.

- Swembad✓¹
- Uitsonderlike sekuriteit ✓²
- Gimnasium✓³
- Pluimbalbaan✓⁴
- Speletjieskamer✓⁵
- Speelarea vir kinders✓⁶
- Instandhouding van gemeenskaplike areas✓⁷
- Vullisverwydering✓⁸
- Eiendomsbelasting en heffings van gemeenskaplike areas✓⁹
- Fliekkamer✓¹⁰
- Funksiekamer✓¹¹
- Konferensiekamer✓¹²
- Vesel en DSTV gereed✓¹³
- Gesondheidspa✓¹⁴
- Leefstylsentrum✓¹⁵

(Enige 3)

(3)

Verstaan, maklik (Verken, p.122; Suksesvol, p.140)

5.3.3 Beskryf waarom dit finansieel voordelig sal wees om eiendom in die ontwikkeling, wat hierbo beskryf word, te koop.

- Dit sal finansieel voordelig wees weens die gratis verbandkoste^{✓1} die heffing is gratis vir 'n jaar^{✓2} en daar is 'n 10% afslag.^{✓3}
- Die koper hoef nie die gemeenskaplike aareas instand te hou nie^{✓4} omdat die huiseienaarsvereniging daarvoor verantwoordelik is.^{✓5}
- Dit is veilig/ het uitsonderlike sekuriteit/ dit is 'n veilige kompleks/ ontwikkeling^{✓6} en daar hoef nie vir ekstra sekuriteit betaal te word nie.^{✓7}
- Ontspanningsgeriewe is op die perseel/ restaurant/ gymnasium/ speletjiesarea/ speelarea vir kinders/ fliekkamer^{✓8} dus word daar op onthaaluitgawes bespaar.^{✓9}
- Naby 'n winkelkompleks/ 'Mall of Africa'/ skole/ top onderwysfasiliteite/vermaak/ top restaurant/ kitskos-verkoopspunte/ Kyalami-renbaan^{✓10} wat vervoerkoste sal bespaar.^{✓11}

(Enige 6)

(6)

*Analiserings, matig (Verken, p. 123; Suksesvol, p. 141; Scenario)***[20]**

VRAAG 6: ENTREPRENEURSKAP**6.1 Definieer die term *teikenmark*.**

'n Groep mense^{✓1} wat jou produk/ diens wil koop^{✓2} en bereid is om die prys wat daarvoor gevra word, te betaal.^{✓3}

OF

'n Groep mense^{✓4} met gemeenskaplike behoeftes^{✓5} en belangstellings.^{✓6}
(Enige 2)

Onthou, maklik (Verken, p.20; Suksesvol, p.33)(Grade 11)

6.2 Noem TWEE verspreidingsmetodes wat 'n entrepreneur kan gebruik om sy/haar produkte te verkoop.

- Direkte verkope/ verspreiding/ verkoop dit self.^{✓1}
- Gebruik van 'n middelman/ indirekte verkope.^{✓2}

(2)

Onthou, maklik (Verken, p.33; Suksesvol, p.32)

6.3 Stel VIER maniere voor waarop 'n nuwe entrepreneur goeie kliënteverhoudings kan bou om die sukses van sy/haar besigheid te verseker.

- Deur te verseker dat die besigheid die kliënte se behoeftes en begeertes bevredig.^{✓1}
- Deur kliënte belangrik te laat voel/ behandel kliënte hulle met respek.^{✓2}
- Om te verseker dat hulle dit geniet om besigheid met jou te doen.^{✓3}
- Deur duidelike inligting oor die produk te gee.^{✓4}
- Deur die beloftes na te kom omdat kliënte alles wat op die etiket of in die advertensie belowe was, sal verwag.^{✓5}
- Deur onmiddellik aandag aan kliënte se klagtes te skenk^{✓6} deur altyd terug te skakel^{✓7} indien hy/ sy belowe het om dit te doen.
- Deur bedagsaam te wees en aandagtig na klagtes te luister, sonder om te onderbreek.^{✓8}
- Deur navrae/ klagtes vir toekomstige verwysing neer te skryf/ deur gereelde terugvoering van kliënte te kry^{✓9} sodat die gehalte van die produk or diens verbeter kan word.
- Deur familieleden en werkers wat in kontak met kliënte kom, op te lei in kliëntediens.^{✓10}

(Enige 4)

Onthou, maklik (Verken, p.22-25; Suksesvol, p.25)

6.4 Verduidelik waarom dit belangrik is om aan produkspesifikasies te voldoen.

- Om te verseker dat die produk altyd dieselfde is in terme van grootte/ voorkoms/ kleur/ tekstuur/ gehalte.✓¹
- Kliënte sal altyd wat hulle verwag het ontvang/kliënte se verwagtinge sal voldoen word.✓²
- Kliënte sal tevrede/ gelukkig wees en ander van die produk vertel.✓³
- Produk/ besigheid mag meer suksesvol/ meer winsgewend wees/ nie wins verloor, omdat daar minder mislukkinge sal wees/ minder produkte teruggebring sal word.✓⁴
- Minder vermorsing van grondstowwe.✓⁵

(Enige 3) (3)

*Verstaan, matig (Verken, p. 16; Suksesvol, p. 21)***6.5 6.5.1 (a) Beskikbaarheid van finansiële hulpbronne**

- R2 000 van 'n vriend geleen.✓¹
- R50 000 toelaag van die Nasionale Jeug Ontwikkelingsagentskap.✓²
- Huurvrye/gratis stuk grond.✓³

(Enige 2) (2)

*Verstaan, matig (Verken, p. 11; Suksesvol, p. 18)***(b) Beskikbaarheid van werkspasie**

- Sy gebruik gratis 'n stuk grond/ huurvrye stuk grond wat deur haar familie besit word.✓¹
- Sy het 'n groot hoenderhok.✓²

(Enige 2) (2)

*Verstaan, matig (Verken, p. 12; Suksesvol, p. 19)***(c) Beskikbaarheid van grondstowwe**

- Eier-lêende hoender✓¹ was aangekoop vanaf 'n plaaslike hoenderboer✓² dus is dit maklik beskikbaar.✓³
- Sy gebruik bioafbreekbare✓⁴ herwinbare verpakking.✓⁵
- Kliënte het die opsie om hul eie verpakking te bring.✓⁶

(Enige 2) (2)

Verstaan, matig (Verken, p. 13; Suksesvol, p. 19)

6.5.2 Beskryf waarom Lebuhang as 'n omgewings- en sosiaal-verantwoordelike entrepreneur beskou kan word.

- Sy gebruik bioafbreekbare^{✓1} en herwinde^{✓2} verpakking/ sy moedig kliënte aan om hul eie verpakking te bring,^{✓3} wat die behoefte om nuwe verpakking te produseer verminder.^{✓4} Dit verminder afval^{✓5} en besoedeling^{✓6} en 'n negatiewe impak op die omgewing.^{✓7}
- Sy skenk eiers wat sy nie verkoop het nie aan vroeë kinderontwikkelingsentra^{✓8} om te help met armoedevermindering.^{✓9}
- Sy gee hoendermis (manure) weg vir gemeenskapstuine,^{✓10} hoendermis is omgewingsvriendelik.^{✓11} dus hoef die gemeenskap nie bemesting te koop^{✓11} om hul eie groente te kweek nie.
- Sy bemark haar produkte aanlyn wat 'n verantwoordelike manier om te bemark omdat dit papierloos is.^{✓12}
- Sy koop haar aanvanklike eiers en eierlêende hoenders van af 'n plaaslike boer, wat brandstof bespaar, en 'n kleiner impak op die natuurlike omgewing het.^{✓13} (Enige 5)

Toepassing, matig (Verken, p.27; Suksesvol, p.26)

6.5.3 Verduidelik waarom dit waarskynlik is dat Eggsellent 'n volhoubare, winsgewende besigheid sal wees.

- Daar is 'n groot aanvraag^{✓1} vir haar produk/ eiers.
- Eggsellent verskaf aan bakkerye/ bed en ontbyt gastehuse/ huishoudings.^{✓2}
- Eggsellent het 'n breë kliëntebasis/ teikenmark^{✓3} omdat Lebuhang aanlyn promosie gebruik en haar produkte aanlyn verkoop.^{✓4}
- Lebuhang belê in haar besigheid,^{✓5} sy het die toelaag wat R50 000 werd is (van die Nasionale Jeug Ontwikkelingsagentskap) gebruik om groter hoenderhokke te bou sodat meer eier-lêende hoenders geakkommodeer kan word, dus word meer eiers geproduseer^{✓6} haar besigheid groei.^{✓7}
- Sy het 'n besigheidsmentor,^{✓8} wat haar leiding gee en die moontlikheid van mislukking verminder.^{✓9}
- Die eiers is bekostigbaar^{✓10} dus sal sy meer kliënte hê.
- Eiers is nie seisoenaal nie/ altyd beskikbaar/ word regdeur die jaar benodig/ deurlopende vlak van produksie.^{✓11}
- Sy verkoop ook geslagte hoenders wat die verskeidenheid van produkte vermeerder.^{✓12}
- Haar besigheid het lae oorhoofse/ bokoste omdat sy land gebruik waarvoor sy geen huur betaal nie.^{✓13}
- Sy het baie min skuld om terug te betaal omdat sy slegs R2000 van 'n vriend geleen het.^{✓14} (Enige 6)

Toepassing, matig (Verken, p.35; Suksesvol, p.34)

6.5.4 Bereken die wins wat sy op vyf dosyn eiers maak. Toon ALLE berekeninge.

$$\begin{aligned}
 &R15 \times 5 \checkmark^1 \\
 &= R75 \checkmark^2 \times 40\% \checkmark^3 \\
 &= R30.00 \checkmark^4
 \end{aligned}$$

OF

$$\begin{aligned}
 &R15.00 \times 40\% \checkmark^5 = R6.00 \\
 &R6.00 \checkmark^6 \times 5 \checkmark^7 \\
 &= R30.00 \checkmark^8
 \end{aligned}$$

(4)

*Toepassing, matig (Verken, p.36-38; Suksesvol, p.38-39)***6.6 Voorspel die negatiewe finansiële impak wat beurtkrag op kleinskaalse besighede en hul werknemers sal hê.**

- Besighede maak toe tydens beurtkrag en gevolglik verloor hulle kliënte^{✓1} dus minder wins.^{✓2}
- Sommige besighede mag bankrot raak en moet die besigheid toe maak/ sluit^{✓3} omdat daar minder inkomste sal wees om die besigheid volhoubaar te maak.^{✓4}
- Hulle sal nie in staat wees om hul produkte te produseer nie^{✓5} en verkope sal nie gedoen kan word nie.^{✓6}
- Daar word nog steeds van hulle verwag om huur/ water/ elektrisiteit/ heffings en erfbelasting/ skuld te betaal^{✓7} wat hulle dalk nie kan bekostig nie.^{✓8} Hulle mag op die swartlys geplaas word.^{✓9}
- Bederfbare grondstowwe mag bederf^{✓10} weens lang ure van beurtkrag, wat veroorsaak dat besighede geld verloor.^{✓11}
- Werknemers mag afgedank word,^{✓12} gevra word om minder ure te werk^{✓13} omdat besighede nie bedryf word weens beurtkrag, wat mag bydra tot armoede/meer mense wat werkloos is.^{✓14}
- Sommige besighede mag 'n kragopwekker/ omskakelaar aankoop om tydens beurtkrag te gebruik wat duur is.^{✓15}
- Die bedryf van 'n kragopwekker/ omskakelaar is duur.^{✓16} (Enige 8)

(8)

*Analiserings, moeilik (Verbruikerskwessie)***[40]****GROOTTOTAAL: 200**